

ECDC: Dokonalost v prevenci a kontrole infekčních onemocnění

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), bylo zřízeno v roce 2005. Je agenturou Evropské unie, zodpovědnou za posilování obranných prostředků Evropy proti infekčním onemocněním. Sídlí ve švédském Stockholmu.

Posláním ECDC je rozpoznávat, posuzovat a oznamovat stávající a nově se objevující ohrožení, která pro lidské zdraví představují infekční onemocnění, a podporovat a pomáhat koordinovat připravenost a schopnost reakce zemí Evropské unie.

© Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí, 2011

ISBN 978-92-9193-244-3

doi:10.2900/39650

ECDC: Dokonalost v prevenci a kontrole infekčních onemocnění

Obsah

ECDC – pomáhá zemím zachraňovat životy	3
Podpora připravenosti a reakce – připraveni v případě potřeby	4
Dozor – sbíráme a analyzujeme údaje	8
Vědecké poradenství – důkazy pro přijetí opatření	10
Možnosti ochrany veřejného zdraví a komunikace – nasloucháme a odpovídáme	14
Programy ECDC zaměřené na určité nemoci – čím se zabýváme	18
Infekční onemocnění – některé z hlavních hrozeb	20
Jak se můžete zapojit	22
Hlavní údaje o vedení střediska	24
Spolupráce s našimi partnery	26

„Jakožto profesionálové v oblasti ochrany veřejného zdraví se zaměstnanci ECDC zabývají ochranou a zlepšováním lidského zdraví. Snažíme se o dokonalost, protože jsme přesvědčeni, že veřejné zdraví je důležité.“

Marc Sprenger, ředitel ECDC

ECDC – pomáhá zemím zachraňovat životy

Zabýváme se infekčními onemocněními. Musíme být bdělí, výkonní a efektivní, protože na nás mnoho závisí. Evropské vlády chápou, že infekční onemocnění neznají hranice, a proto je zapotřebí zajistit neustálý dozor nad riziky a je třeba je vyhodnocovat, aby se vytvořila spolehlivá obranná linie pro všechny Evropany.

Naše vědecká práce je těsně spojena s prací ministerstev zdravotnictví, ústavů veřejného zdraví jednotlivých států, výzkumných pracovníků v oblasti veřejného zdraví, vedoucích pracovníků a praktických lékařů v každé evropské zemi, s nimiž jsme v každodenním kontaktu a vyměňujeme si informace, poskytujeme analýzy, vedení a technickou podporu.

Ochrana Evropy před infekčními onemocněními není věcí náhody. Středisko ECDC bylo vybudováno na dobře koordinovaných systémech rychlého varování a reakce, pečlivých nezávislých vědeckých důkazech a na analýzách, na schopnosti provádět rychlá a rozhodná opatření a na odborných znalostech v komunikaci zajišťujících rychlé poskytnutí spolehlivých informací těm, kdo je potřebují. Veškerá centrální i terénní činnost střediska ECDC je organizována na podporu a posílení těchto důležitých funkcí veřejného zdraví s cílem zvýšit hodnotu úsilí jednotlivých zemí, zejména v časech finanční tísně, a pomáhat tak při záchraně životů.

ECDC je vědecká a technická agentura, nejedná se o politický orgán. Naší rolí je poskytovat Evropské komisi, Evropskému parlamentu a zákonodárcům jednotlivých zemí v oblasti zdraví poradenství a důkazy, které potřebují při rozhodování a provádění opatření na ochranu zdraví.

Práce zde je opravdu výjimečná. Nejenom proto, že stojíme v přední linii v rámci prevence infekčních onemocnění a jejich kontroly v Evropě, ale také díky nadšení, různorodosti a profesionalitě našeho týmu.

Středisko ECDC je jedinečné. Jsme hrdí na to, že jsme v čele rozsáhlé evropské sítě obětavých specialistů v oblasti veřejného zdraví, vědců, mikrobiologů a epidemiologů, kterých je více než deset tisíc a kteří s námi a našimi partnery, např. Světovou zdravotnickou organizací (SZO), spolupracují na ochraně lidí před ohrožením infekčními onemocněními. Usilovně pracujeme na doladění těchto úsilí, abychom si i nadále zasloužili důvěru a podporu Evropy.

V této brožuře se dozvíte více o způsobech naší práce, o tom co děláme a co nabízíme.

Marc Sprenger, ředitel ECDC

Zaměstnanci ECDC se denně scházejí a sledují ohniska nemocí

Podpora připravenosti a reakce – připravení v případě potřeby

Každé ráno se odborníci střediska ECDC scházejí v centru pohotovostních operací (EOC), které je hlavním centrem systému časného varování a reakce EU, systému zabezpečeného zasílání zpráv Evropské komise, jenž je propojen se zdravotnickými orgány v celé Evropě a s ostatními příslušnými zúčastněnými subjekty. U tohoto každodenního zasedání u kulatého stolu pracovníci ECDC:

- sledují nejnovější zprávy a aktuální informace z uplynulé noci o propuknutí infekčních onemocnění v Evropě a ve světě,
- projednávají „signály“ možných nových propuknutí onemocnění, které získali z médií a z přímých hlášení epidemiologů a zdravotnických orgánů celého světa a vyhodnocují je,

- rychle hodnotí pravděpodobný význam jakýchkoli nových hrozeb,
- procházejí požadavky na informace obdržené od různých zemí,
- zaznamenávají pokrok v probíhajících opatřeních na potlačení šíření stávajících ohnisek a
- vyměňují si informace, zkušenosti a vědecké poradenství s členskými státy a Evropskou komisí.

Po tomto zasedání se rozešlou příslušné informace a rady odborníkům v oblasti veřejného zdraví a široké veřejnosti.

Od zřízení agentury v roce 2005 se systémy pohotovostní připravenosti a reakce agentury ECDC průběžně rozvíjely a zlepšovaly prostřednictvím konzultací

s nezávislými odborníky ze všech členských států EU i mimo ně, byly přezkoumávány řídicími orgány, testovány pomocí globálních a regionálních simulací a používány v reálném životě. Příprava na krizi je stejně důležitá jako reakce na ně, když k nim dojde. Středisko ECDC se intenzivně věnuje pomoci členským státům s přípravou jejich vlastních center pohotovostních operací a posílením připravenosti na vnitrostátní úrovni.

Nástroje pro epidemiologické informace – zkoumání obzoru pro včasná varování

Jednou z hlavních silných stránek střediska ECDC je jeho schopnost odhalit ohrožení infekčními nemocemi a rychle na ně reagovat. Středisko ECDC vyvinulo zabez-

pečenou internetovou komunikační platformu (EPIS), která umožňuje mezinárodní výměnu odborných informací a včasných varování týkajících se propuknutí infekčních onemocnění. Epidemiologové a mikrobiologové pracující v různých oblastech mohou platformu EPIS použít k varování kolegů v ostatních zemích v případě naléhavých obav a sdílet s nimi názory a vědecké analýzy prostřednictvím on-line fór.

Propuknutí nemocí přenášených potravinami

Středisko ECDC pomáhalo při nadnárodních výzkumech propuknutí nemocí přenášených potravinami, které byly detekovány prostřednictvím sítě pro nemoci a zoonózy přenášené potravinami a vodou a tyto výzkumy podporovalo. Tato spolupráce vedla k rychlé a efektivní výměně informací mezi příslušnými partnery, včetně orgánů zodpovídajících za veřejné zdraví a bezpečnost potravin v členských státech, ale i klíčových činitelů na úrovni EU, jako je systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF) a Evropská komise. Rychlé stažení kontaminovaných potravin v členských státech tak ochránilo spotřebitele v celé Evropě.

Migrace a infekční onemocnění

Otázka migrace a zdraví je v posledních letech na předních místech programu EU. Politický závazek EU se odráží v politických nástrojích určených k zajištění toho, aby migranti měli přístup ke zdravotní péči, a v Evropském zdravotním programu Evropské komise pro období 2003–2008 a ve druhém akčním programu Společenství v oblasti zdraví pro období 2008–2013. Druhý zmiňovaný program obsahuje projekty týkající se nerovností v oblasti zdraví, zdravotního stavu migrantů a zatížení infekčními onemocněními a modely pro poskytování zdravotní péče nelegálním migrantům. Středisko ECDC rovněž během několika let vynaložilo prostředky na zlepšení porozumění vztahu mezi migrací a veřejným zdravím. Pro zdraví a potřeby zdravotní péče migrantů však lze učinit více. V následujících letech se bude středisko ECDC věnovat zlepšování dozoru nad infekčními onemocněními a jejich sledování, aby se zajistilo, že programy prevence a kontroly reagují na měnící se vzorce migrace a epidemiologie infekčních onemocnění, a aby se zajistilo, že zdravotnické služby reagují na specifické potřeby migrujících populací.

Více lidí než kdy jindy je na cestách

„Lidé jsou tu velmi zanícení! Zaměstnanci představují rozmanitost regionu a pro mě zosobňují vzácnou myšlenku harmonicky spolupracující Evropské unie.“

Andrea Ammonová, zástupkyně ředitele

Dozor – sbíráme a analyzujeme údaje

Podstatou střediska ECDC je dozor nad infekčními onemocněními: sběr, hodnocení, analýza a šíření příslušných vědeckých a technických údajů. To se provádí prostřednictvím Evropského systému dozoru známého jako TESSy. Systém TESSy poskytuje evropským zemím vědecké důkazy o infekčních onemocněních, takže mohou lépe a cíleněji reagovat.

Dozor je společnou činností střediska s členskými státy a mnoha odborníky a ústavy veřejného zdraví, kteří přispívají do databáze. Právní předpisy EU vyžadují po všech zemích, aby pravidelně hlásily údaje z dozoru středisku ECDC na schváleném seznamu 49 infekčních onemocnění, a aby hlásily ohniska, která by se mohla šířit do ostatních zemí EU.

Databáze obsahuje a integruje informace z mnoha dříve oddělených sítí údajů z dozoru nad specifickými onemocněními. Tím se zjednodušil přístup k údajům o infekčních onemocněních v Evropě a vytvořil se systém nabízející vše na jednom místě.

Středisko ECDC sbírá a analyzuje epidemiologické údaje a vytváří zprávy, které poskytují přehled o situaci v EU a cenné a příslušné srovnávací informace o každém jednotlivém členském státu.

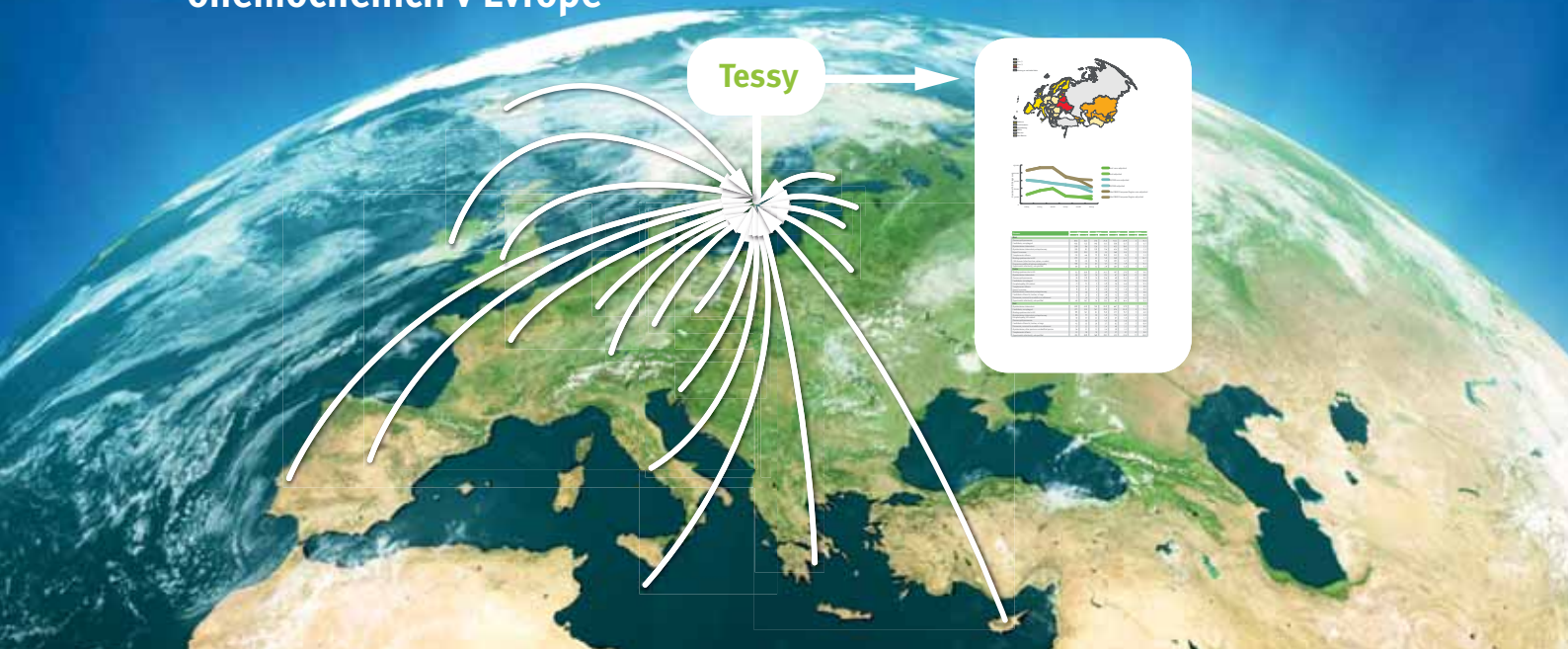
TESSy: zdroj informací

TESSy je vysoce flexibilní, integrovaný a interaktivní systém, který umožňuje vyhledávání specifických údajů a provádění mezinárodních srovnání. Nabízí uživatelsky přívětivé přehledy vybraných výsledků v různých formátech, jako jsou tabulky, obrázky a mapy, které je možné stáhnout.

Středisko ECDC každý rok vydává *Výroční epidemiologickou zprávu*, jedinečnou publikaci, která poskytuje srovnatelné údaje o infekčních onemocněních v Evropě. Tyto údaje se používají nejen k přezkoumání toho, co se stalo a co se právě děje, ale rovněž pomáhají určit budoucí trendy a směry politiky.

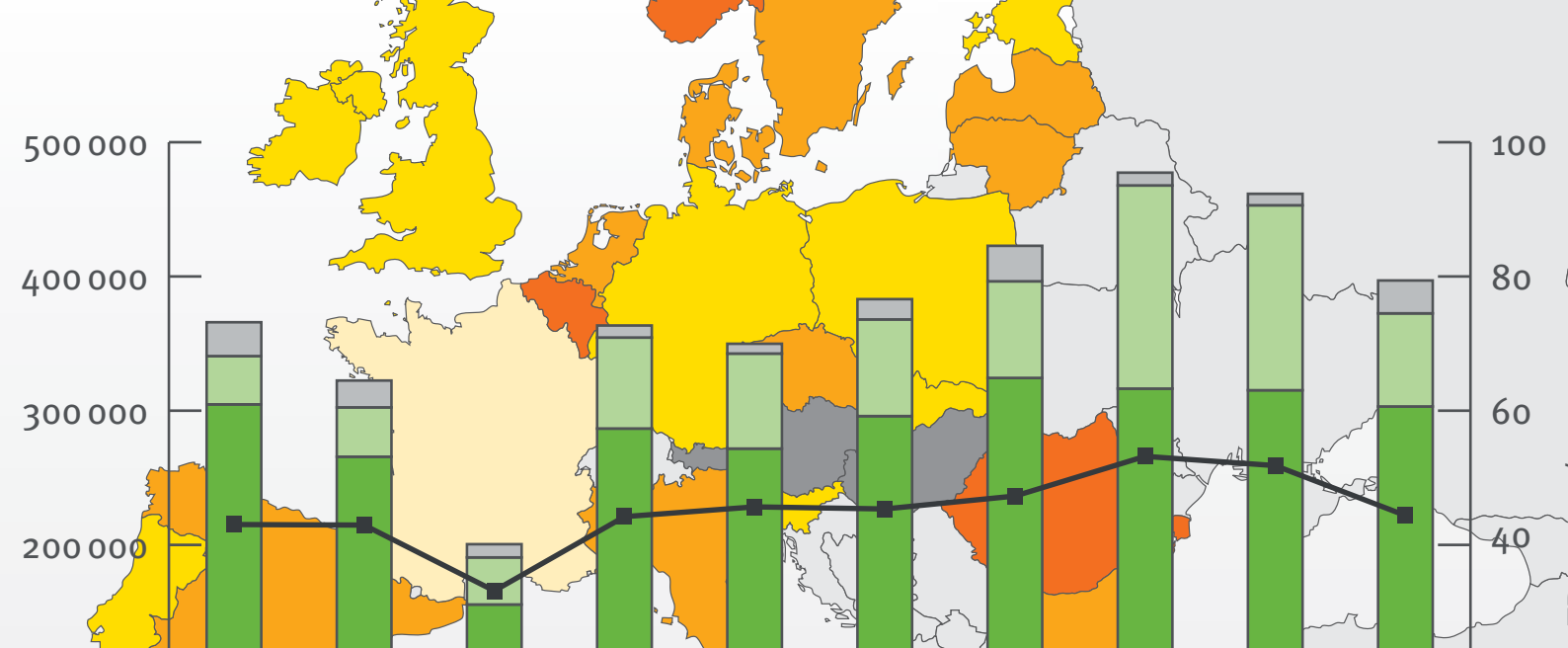
TESSy, místo, kde se na jednom místě nacházejí údaje o infekčních onemocněních v Evropě

Sítě dozoru

Specializovaní odborníci na veřejné zdraví z následujících sítí v každém členském státu vkládají do systému TESSy údaje, které poté středisko ECDC schvaluje a analyzuje:

- Evropská síť pro dozor nad chřipkou
- Evropská síť pro dozor nad nemocemi a zoonózami přenášenými potravinami a vodou
- Evropská síť pro dozor nad pohlavně přenosnými infekcemi
- Evropská síť pro dozor nad invazivními bakteriálními onemocněními
- Evropská síť pro dozor nad HIV/AIDS
- Evropská síť pro dozor nad tuberkulózou
- Evropská síť pro dozor nad antimikrobiální rezistencí
- Evropská síť pro dozor nad infekcemi spojenými se zdravotní péčí
- Evropská síť pro dozor nad legionářskou nemocí
- Evropská síť pro dozor nad záškrtcem
- Evropská síť pro dozor nad spotřebou antimikrobiálních léčiv
- Evropská síť pro dozor nad nemocemi, jimž lze předcházet očkováním
- Evropská síť pro dozor nad Creutzfeldt-Jakobovou nemocí
- *Evropská síť dozoru nad hepatitidou B/C (od roku 2012)*

Vědecké poradenství – důkazy pro přijetí opatření

Středisko ECDC poskytuje vědecké poradenství a pokyny, které mohou zákonodárci a odborníci v oblasti veřejného zdraví použít na podporu svých rozhodnutí. Vědci a epidemiologové střediska ECDC provádějí na žádost Evropské komise nebo členského státu hodnocení rizik. Jejich práce sahá od recenzí literatury a statistických analýz po shromažďování vědeckých stanovisek mezinárodních odborníků. Aby rozvinulo oficiální vědecké poradenství a vedení, zakládá středisko ECDC *ad hoc* vědecké skupiny, jež vytvoří počáteční stanovisko, které je poté diskutováno, přezkoumáno a schváleno poradním fórem střediska ECDC.

Nezávislá stanoviska

Vědecké poradenství a vedení poskytované střediskem ECDC je přísně nezávislé a prosté jakéhokoliv komerčního vlivu či vlastních zájmů. Pečlivě se vyhodnocují možné střety zájmů zaměstnanců či odborníků. Toto je klíčové pravidlo, které středisko ECDC důsledně dodržuje.

ECDC má formální dohody s národními referenčními laboratořemi

Mikrobiologie týkající se veřejného zdraví – detektivní práce na poli původců nemocí

Kontrola infekčních onemocnění závisí na laboratorní detekci a charakterizaci původců nemoci. Středisko ECDC namísto svých vlastních laboratoří využívá na základě formálních dohod národní referenční laboratoře hlavních ústavů veřejného zdraví v evropských členských státech. Středisko ECDC napomáhá rozvoji a efektivnímu provozu systému mikrobiologie v oblasti veřejného zdraví, který je schopen poskytovat včasné

a spolehlivé informace k prevenci a kontrole infekčních onemocnění v jednotlivých zemích i na evropské úrovni. Laboratořím se poskytnou smlouvy na podporu činností v oblasti evropského dozoru a na poskytování odborného vzdělávání. Středisko ECDC vydává pokyny týkající se funkce referenčních laboratoří v oblasti mikrobiologie týkající se veřejného zdraví, pracuje na sjednocení standardů a sleduje kvalitu provádění.

A detailed microscopic image showing human cells with long, hair-like cilia extending from their surface. Several spherical viruses are visible, some attached to the cilia. A large, detailed view of a single virus is shown in the bottom right corner, revealing its internal structure with red and blue components.

Příklady posledních žádostí

- Jak nejlépe použít novou vakcínu proti papilomaviru k prevenci rakoviny děložního čípku?
- V Nizozemsku propukla mezi kozami horečka Q. Jakou hrozbu to představuje pro lidské zdraví?
- Jak často by se mělo darované sperma testovat na virová onemocnění?
- Měla by Evropská unie v případě nové pandemie zakoupit vakcíny pro všechny země za co nejpříznivější cenu a kolik vakcín by každá země potřebovala?
- Jak nakládat s rizikem lidské hemoragické horečky (virus Junin) v transplantátech?
- Mohlo by propuknutí cholery na Haiti představovat případnou hrozbu pro evropské občany?

Chřipkové viry v krku, umělecké dílo

Tvorba pokynů týkajících se sezónní chřipky

Při tvorbě pokynů týkajících se nové sezónní chřipky provádí středisko ECDC nejprve interní hodnocení rizik, při kterém si prochází zprávy od příslušných vnitrostátních orgánů, aby určilo trendy, vzorce přenosu, závažnost, ohrožené skupiny a výsledky. Poté představí svá zjištění, analýzy a navrhovaná doporučení, a členové poradního sboru ECDC a další externí odborníci je přezkoumají. Během rozvoje chřipkového období se pečlivě sleduje jeho závažnost, a když je jasné, že se bude jednat o závažnější období než je obvyklé, upozorní středisko ECDC příslušné orgány členských států, komunitu zabývající se veřejným zdravím a vydá informace pro veřejnost. Na základě virologických analýz potvrzených terénními studii koordinovanými střediskem ECDC se vyhodnotí vhodnost určité vakcíny pro dané období. Tyto analýzy například potvrdily, že vakcíny proti sezónní chřipce v roce 2010 opravdu chránily před viry dané sezónní chřipky. Síť střediska ECDC zvaná VENICE (the Vaccine European New Integrated Collaboration Effort, nová integrovaná snaha o evropskou spolupráci při očkování) také sleduje použití vakcín na vnitrostátní úrovni. Na žádost Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA) zkoumala dvě nadnárodní nezávislá vědecká šetření koordinovaná středis-

Sdílení novinek o chřipce

kem ECDC specifické obavy ohledně bezpečnosti vakcín. Všechny tyto souběžné činnosti přispívají k rozvoji politiky, správné praxe a pokynů týkajících se opatření na připravenost a reakci veřejnosti, které jsou poté sděleny příslušným odborníkům, zákonodárcům a široké veřejnosti.

„Co děláme, když nemůžeme nalézt odborníka, který není kompromitovaný vlastními zájmy? Hledáme dál!“

Johan Giesecke, vedoucí vědecký pracovník

Možnosti ochrany veřejného zdraví a komunikace – nasloucháme a odpovídáme

Podpora členských států při posilování možností

Minulost nás poučila, že vybudovat dobré systémy ochrany veřejného zdraví na kontrolu infekčních onemocnění stojí mnoho času a úsilí. Tyto systémy jsou zranitelné, a aby dobře fungovaly, vyžadují neustálou údržbu a vývoj. Minulost nás také poučila, že když při tom dojde k pochybení, může to dovést k rychlému rozvoji velkých epidemií, které lze jen velmi obtížně a nákladně dostat pod kontrolu. Údržba výkonných systémů ochrany veřejného zdraví je proto správná investice pro budoucnost.

Středisko ECDC podporuje členské státy v jejich snaze vybudovat a udržet silné systémy kontroly infekčních onemocnění tím, že hodnotí kapacitu a potřeby systémů ochrany veřejného zdraví a nabízí ucelené dlouhodobé školicí programy a další vzdělávání pro odbor-

níky. Na základě svých znalostí a kapacity v oblasti prevence a kontroly infekčních onemocnění a svého důkladného pochopení struktur ochrany veřejného zdraví v Evropě středisko ECDC sbírá a sdílí důkazy o efektivních a nákladově příznivých opatřeních ve spolupráci s různými partnery.

Zajišťujeme, aby se informace dostaly k těm, kdo je potřebují

Hlavní součástí práce ECDC je šířit svá vědecká zjištění a sdílet znalosti o tom, jak efektivně předat informace specifickým příjemcům, ať už se jedná o zákonodárce, vědce, média či širokou veřejnost.

Členské státy se na středisko ECDC obracejí o radu ohledně informací o rizicích a během krize ohledně sdělení, zda čelí akutní hrozbě, či bojují s šířením endemické nemoci. Komunikace se neustále rozvíjí. Nová interaktivní média například nyní pomáhají mnoha

lidem získat zdravotní informace, zatímco jiné osoby mají k těmto novým technologiím pouze omezený přístup nebo o ně nejeví zájem.

Středisko ECDC za účelem řešení nových komunikačních potřeb a úkolů členských států:

- vypracovává základnu důkazů pro komunikaci v oblasti zdraví,
- určuje nejlepší metody komunikace s různými skupinami veřejnosti,
- sbírá a rozšiřuje osvědčené postupy a nové myšlenky a
- zkoumá potenciál nových médií.

Publikace ECDC

Středisko ECDC vydává publikace týkající se široké škály infekčních onemocnění, od komplexní *Výroční epidemiologické zprávy o přenosných onemocněních v Evropě* a *Výroční zprávy o ohroženích*, analýzy hrozeb sledovaných v EU, až po technické zprávy a pokyny. Vědecké publikace jsou určeny odborníkům a jsou vydávány v anglickém jazyce. Publikace pro širokou veřejnost jsou vydávány ve 23 oficiálních jazycích EU, islandštině a norštině.

Eurosurveillance

Tento týdenní internetový vědecký časopis je jedním z hlavních časopisů o infekčních onemocněních v Evropě. Je to časopis s volným přístupem, bez autorских honorářů. Je znám svým rychlým obratem informací o naléhavých tématech a byl prvním odborným časopisem, který zveřejnil předběžnou analýzu genomu viru pandemické chřipky A (H1N1).

Internetové stránky

Internetové stránky ECDC poskytují novinky, aktualizace a podrobné informace o dozoru, vědeckých zprávách, vzdělávání a dalších činnostech, včetně odkazů na vnitrostátní orgány a orgány EU.

COLD? FLU?

**GET WELL
WITHOUT
ANTIBIOTICS**

**18 November
2009**

For more information, visit
antibiotic.ecdc.europa.eu

**EUROPEAN
ANTIBIOTIC**

*Kampaně po celé Evropě připomínají
Evropský den správného používání
antibiotik*

Podpora vnitrostátních kampaní

Evropský den správného používání antibiotik

Evropský den správného používání antibiotik je iniciativa vedená střediskem ECDC, která se koná každý rok v týdnu okolo 18. listopadu a poskytuje platformu pro vnitrostátní kampaně na obezřetné používání antibiotik. Resistence na antibiotika byla identifikována jako jedna z nejnaléhavějších hrozeb pro veřejné zdraví v Evropě a správné používání antibiotik je zásadní pro prevenci růstu množství rezistentních bakterií.

Od prvního Evropského dne správného používání antibiotik v roce 2008 tato iniciativa konkrétně oslovila veřejnost, praktické lékaře a lékaře, kteří předepisují léky, a zdravotní sestry v nemocnicích.

Sady nástrojů

Středisko ECDC poskytuje vnitrostátním zdravotnickým orgánům komunikační sady nástrojů, aby jim pomáhaly při zvyšování povědomí o prevenci a kontrole specifických infekčních onemocnění. Tyto sady nástrojů obsahují hlavní zprávy a materiály, které lze upravit pro účely vnitrostátních a místních kampaní týkajících se komunikace v oblasti zdraví.

Plakáty pro kampaně lze snadno upravit místním potřebám

„Je velmi důležité vědět, že bezpečnost evropského občana před infekčními onemocněními není šťastná náhoda, nýbrž byla dosažena tvrdou prací a mohla by se snadno změnit, pokud by se tato práce přestala vykonávat.“

Karl Ekdahl, vedoucí oddělení pro komunikaci v oblasti veřejného zdraví

Komáři mohou přenášet nemoci jako je malárie a horečka dengue

Programy ECDC zaměřené na určité nemoci – čím se zabýváme

Členské státy EU se zavázaly sdílet informace o řadě infekčních onemocnění. Programy střediska ECDC v tomto ohledu podporují vývoj specifických postupů EU, a též jejich zavádění, sledování a hodnocení. Oblasti činností a nemocí zahrnují:

Infekce související s poskytováním zdravotní péče a antimikrobiální rezistencí

Používání antibiotik, rezistence na antibiotika a různé druhy infekce v nemocnicích a dalších zdravotnických zařízeních.

Nemoci, kterým lze předcházet očkováním, a invazivní bakteriální infekce

Otázky týkající se očkování a nemocí, kterým lze předcházet očkováním, jako jsou záškrt, infekce bakterií *Haemophilus influenzae* typu B, spalničky, meningokokové onemocnění, příušnice, černý kašel, pneumokokové infekce, poliomyelitida, vzteklina, rotavirové infekce, zarděnky, tetanus, infekce lidským papilomavirem (HPV) a plané neštovice.

Tuberkulóza

Tuberkulóza a problém rezistence vůči léčivým přípravkům. Rovněž souběžná infekce virem HIV.

Klíčem je prevence

Jednoduchá hygienická opatření omezují šíření infekcí

Chřipka

Sezónní chřipka, pandemická chřipka a ptačí chřipka. Program se rovněž zabývá otázkami, které se týkají očkování proti chřipce, antivirotik a objevující se rezistence na antivirotika.

Nemoci a zoonózy přenášené potravinami a vodou

Nemoci, které mohou být přeneseny ze zvířat na člověka („zoonotická“ onemocnění), jako jsou botulismus, brucelóza, kampilobakteriíza, legionelóza, Creutzfeldt-Jakobova nemoc a další přenosné spongiformní encefalopatie, kryptosporidiióza, echinokokóza, giardiáza, hepatitida A, hepatitida E, infekce bakterií *Escherichia coli*, listeriíza, norovirová infekce, salmonelóza, shigelóza, toxoplazmóza, trichinelóza a yersiniíza.

Vznikající nemoci a nemoci šířené přenašeči

Nemoci, které jsou přenášeny hmyzem a dalšími „přenašeči“, nemoci související s cestováním a nové nebo potenciálně znovu se objevující nemoci: horečka chikungunya, horečka dengue, hantavirové infekce, lymfická nemoc (borelióza), malárie, mor, horečka Q, těžký akutní respirační syndrom (SARS), neštovice, klíšťová encefalitida, tularémie, virové hemoragické horečky, západonilská horečka a žlutá zimnice.

HIV, pohlavně přenášené infekce a další nemoci přenášené krví

Chlamydiová infekce, gonorea, syfilis, hepatitida B, hepatitida C a HIV/AIDS.

Infekční onemocnění – některé z hlavních hrozeb

Antimikrobiální rezistence a infekce získané v nemocnici

Infekce bakteriemi rezistentními na antibiotika se staly velkým a rychle rostoucím problémem, zejména v nemocnicích. Poněvadž usmrtit tyto bakterie je obtížné, vedou tyto infekce k dlouhotrvajícímu onemocnění a hospitalizaci, a nesou s sebou vyšší riziko úmrtí.

HIV/AIDS

Odhadem 30 % ze 700 000 lidí s HIV žijících v Evropě neví, že jsou infikováni. V důsledku toho tito jedinci nemohou využívat dostupnou léčbu a mohou nevědomky přenášet virus HIV na ostatní, např. na partnery nebo nenarozené děti.

Tuberkulóza

Počet případů tuberkulózy v ohrožených skupinách, jako jsou migranti a HIV pozitivní jedinci, roste. V celé Evropské unii lze pozorovat případy tuberkulózy rezistentní vůči lékům, které se jen velmi obtížně léčí, či je dokonce nemožné je vyléčit.

Chřipka

Každou zimu v Evropské unii vážně onemocní sezónní chřipkou stovky tisíc lidí. Z tohoto množství při průměrné chřipkové sezóně zemře několik tisíc jedinců, často zbytečně, neboť pro rizikové osoby jsou k dispozici účinné vakcíny.

Změny klimatu

Změny klimatu mohou vést k novým vzorcům onemocnění v Evropě, například tím, že se posunou oblasti přenosu nemocí šířených přenašeči, jako je hantavirus, virus západonilské horečky, klíšťová encefalitida, lymfská borelióza, malárie a horečka dengue.

Nízká míra očkování

V důsledku nízké míry očkování v některých zemích nejsou nemoci (např. spalničky) pod kontrolou a znovu se objevují. Pokud bude i nadále míra očkování klesat, existuje riziko, že se nemoci, jako je například dětská obrna, které byly v Evropě vymýceny, vrátí.

Jak se můžete zapojit

Odborné vzdělávání

Odborné vzdělávání je pro práci ECDC ústřední záležitostí a poskytuje odborné znalosti profesionálům z ústavů veřejného zdraví v celé EU. Středisko ECDC také vzdělává školitele, vytváří vzdělávací materiály a společně s partnery podporuje vzdělávací programy, aby se zvětšila síla práce v oblasti veřejného zdraví v členských státech. Témata kurzů zahrnovala: epidemiologické aspekty očkování; analýzu časových řad; popisné metody a úvod do modelování a předpovídání; a společné vzdělávání v manažerských, epidemiologických a mikrobiologických aspektech vyšetřování prouknutí nemocí.

Evropský program pro odbornou přípravu v oblasti intervenční epidemiologie (EPIET) koordinovaný střediskem ECDC poskytuje dvouletý kurz a praktické zkušenosti v oblasti intervenční epidemiologie k dozoru nad infekčními onemocněními a jejich kontrole.

Středisko ECDC a partnerské agentury souběžně pořádají Evropský vzdělávací program v mikrobiologii týkající se veřejného zdraví (European Public Health Microbiology Training Programme, EUPHEM), což je další dvouletý kurz, který probíhá na školicích místech v laboratořích po celé Evropě.

Středisko ECDC také usnadňuje vzájemnou podporu mezi zeměmi pomocí on-line výměny informací a projektů družby, sdílení laboratoří a protokolů.

Středisko ECDC najímá externí odborníky

Středisko ECDC zve vědce s příslušnými odbornými znalostmi k účasti ve svých vědeckých skupinách a pracovních skupinách a k pomoci při činnostech střediska ECDC. Aby rozšířilo své řady potenciálních odborníků, zavedlo středisko ECDC seznam odborných kandidátů, do něhož mohou všichni odborníci s příslušnými

odbornými znalostmi a vědeckou způsobilostí podat žádost o zařazení.

Kromě toho středisko ECDC vyhlašuje veřejné soutěže a vydává výzvy k předkládání návrhů ke grantům, za účelem provádění specializovaných pracovních oblastí.

„Vzděláváme epidemiology stejně, jako v minulosti učili stavitele katedrál – museli se práci naučit tím, že ji dělali, a teprve poté mohli vstoupit do cechu. I my to tak děláme. Jeden z našich projektů zahrnuje přibližně 50 vysoce vzdělaných lidí z univerzit a ústavů veřejného zdraví, kteří potřebují konkrétní zkušenosti, a my je posíláme mimo jejich země a platíme jim za to, aby se učili praxi. Katedrála veřejného zdraví – možná ji ještě nevidíme v celé její slávě, ale stavíme nezbytné základy a doufáme, že nikdy nebude zbořena.“

Denis Coulombier, vedoucí odbor podpory v oblasti epidemiologického dohledu a reakce

Ředitel se členy správní rady ECDC

Hlavní údaje o vedení střediska

ECDC jako nezávislá agentura EU je odpovědná **správní radě**, jejíž členové jsou jmenováni členskými státy, Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Správní rada jmenuje ředitele ECDC a činí ho zodpovědným za vedení a správu střediska. Musí také zajistit, aby středisko plnilo své poslání a úkoly v souladu se zakládajícím zařízením. Správní rada schvaluje pracovní program a rozpočet ECDC a sleduje jejich plnění, přijímá výroční zprávu a roční účetní závěrku – obecně tedy působí jako řídicí orgán střediska. Schází se nejméně dvakrát ročně.

Poradní sbor pomáhá řediteli střediska při zajištění vysoké kvality vědecké práce ECDC. Je složen z vysokých představitelů ústavů a institucí veřejného zdraví v členských státech, které jmenují členské státy na základě jejich vědecké způsobilosti, a z jednoho úředníka Evropské komise pro oblast veřejného zdraví. Do poradního sboru vysílají své pozorovatele také evropská vědecká sdružení a skupiny občanské společnosti. Ředitel ECDC zve na zasedání SZO, aby se zajistila synergie mezi vědeckou prací a prací střediska ECDC. Kromě poradenství funguje poradní sbor také jako kanál na výměnu informací mezi členskými státy a na shromažďování znalostí týkajících se zdraví. Poradní sbor se schází nejméně čtyřikrát ročně.

Příslušné subjekty ECDC jsou instituce nebo vědecké orgány poskytující nezávislé vědecké a technické poradenství či schopnosti pro činnost v dané oblasti. Jmenují je vlády členských států. Poskytují středisku ECDC podporu, a rovněž ECDC s nimi spolupracuje ve všech svých činnostech, zejména při přípravě podkladů pro vědecká stanoviska, vědecké a technické pomoci, sběru údajů a rozpoznávání vznikajících ohrožení zdraví a v rámci informačních kampaní pro veřejnost.

Zahájení činnosti: **květen 2005**

Sídlo agentury: **Stockholm, Švédsko**

Ředitel: **Marc Sprenger**

Členské státy: **27 zemí EU a tři další země EHP**

Zakládající nařízení: **nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 851/2004 ze dne 21. dubna 2004 o zřízení Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí**

Rozpočet: **56 milionů EUR v roce 2010**

Počet zaměstnanců: **350**

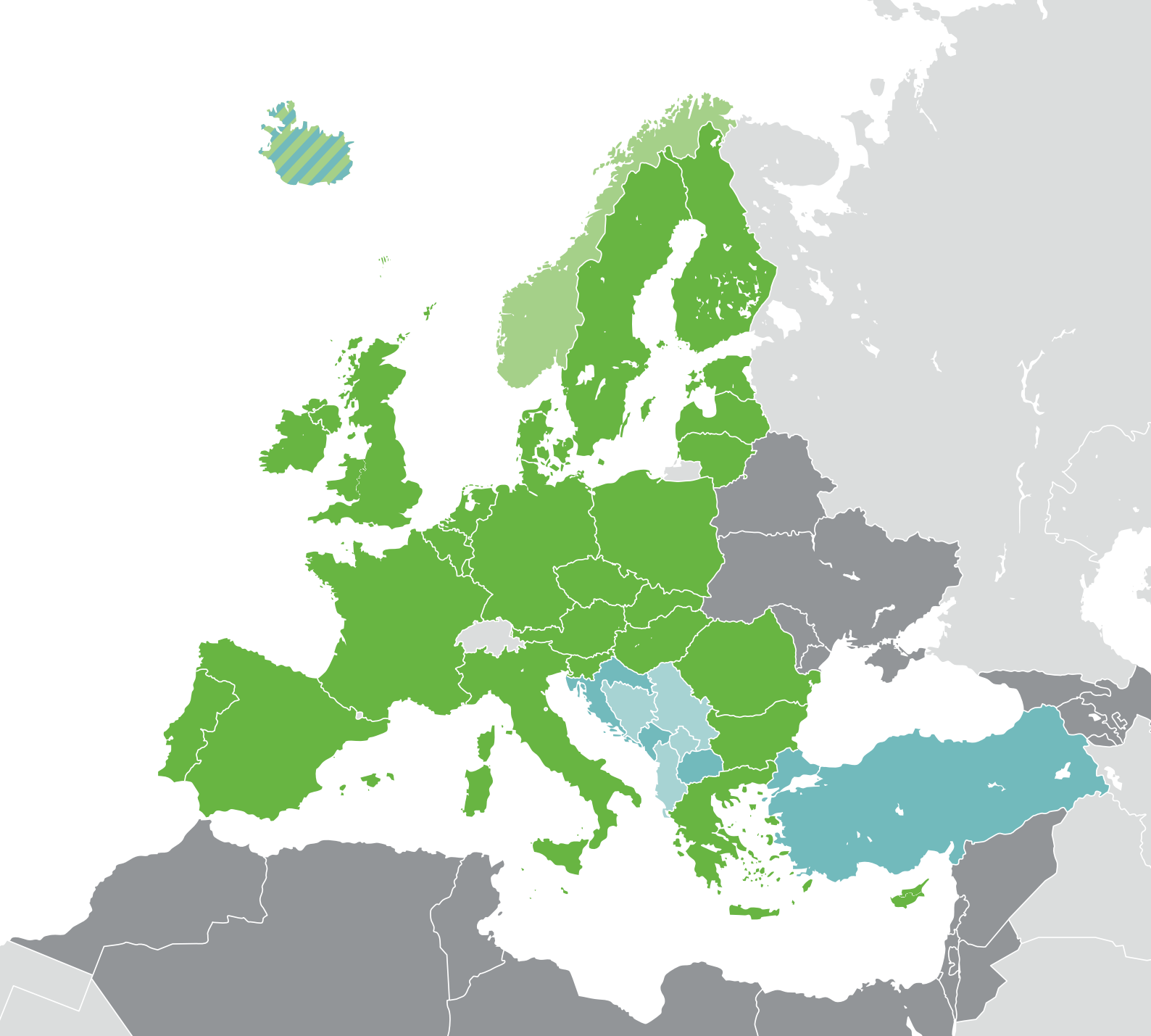

Spolupráce s našimi partnery

Středisko ECDC aktivně podporuje celý systém EU a jejích členských států v jejich úsilí zlepšit prevenci a kontrolu infekčních onemocnění. Poskytujeme poradenství a důkazy klíčovým partnerům EU – především Evropské komisi, Evropskému parlamentu a předsednictvím EU – abychom podpořili činnosti na úrovni EU. Poskytujeme také poradenství a na požádání praktickou pomoc našim národním partnerům v členských státech.

Kromě členských států EU spolupracuje středisko ECDC s dalšími zeměmi EHP – Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem. Začalo též zapojovat do své práce kandidátské země EU (Chorvatsko, Černá Hora, bývalá Jugoslávská republika Makedonie a Turecko), a také potenciální kandidátské země a země evropské politiky sousedství. Středisko ECDC úzce spolupracuje se SZO a dalšími klíčovými celosvětovými protějšky jako jsou Střediska pro kontrolu nemocí Spojených států, Čínské středisko pro kontrolu nemocí a Agentura veřejného zdraví Kanady. Středisko ECDC také aktivně spolupracuje se skupinami občanské společnosti.

- **Evropská unie (EU)**
27 členských států
- **EHP/ESVO**
Island, Norsko, Lichtenštejnsko
- **Kandidátské země EU**
Chorvatsko, Island, Černá Hora, bývalá Jugoslávská republika Makedonie, Turecko
- **Potenciální kandidátské země**
Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244/99, Srbsko
- **Evropská politika sousedství**
Alžírsko, Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Gruzie, Izrael, Jordánsko, Moldávie, Maroko, Libanon, Libye, palestinská samospráva, Sýrie, Tunisko, Ukrajina

Všechny fotografie © ECDC, mimo:

© Tobias Hofsäass, přední strana obálky vlevo

© Istockphoto, přední strana obálky vpravo, s. 6, 7, 9, 11, 14, 18, 19, 26

© Reporters s. 8

© Science Picture Library s. 12, 20

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

Fotografie použité v této publikaci, na které se vztahují autorská práva, nemohou být použity k jiným účelům než v této publikaci bez výslovného souhlasu držitele autorských práv.

JAK ZÍSKAT PUBLIKACE EU

Bezplatné publikace:

- prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- v zastoupeních a delegacích Evropské unie. Jejich kontaktní údaje naleznete na adrese <http://ec.europa.eu> nebo si je můžete vyžádat faxem na čísle +352 2929-42758.

Placené publikace:

- prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Předplatné (např. roční řady *Úředního věstníku Evropské unie*, sbírky rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie):

- u některého z prodejců Úřadu pro publikace Evropské unie (http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm).

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC)

Poštovní adresa:

ECDC, 171 83 Stockholm, Švédsko

Adresa pro osobní návštěvu:

Tomtebodavägen 11A, Solna, Švédsko

Tel: +46 858601000

Fax +46 858601001

www.ecdc.europa.eu

Agentura Evropské unie

www.europa.eu

Tato publikace je k dispozici v následujících jazycích:

angličtině, bulharštině, češtině, dánštině, estonštině, finštině,
francouzštině, irštině, islandštině, italštině, litevštině, lotyštině,
maďarštině, maltštině, němčině, nizozemštině, norštině, polštině,
portugalštině, rumunštině, řečtině, slovenštině, slovinštině,
španělštině a švédštině

■ Úřad pro publikace

ISBN 978-92-9193-244-3

9 789291 932443